

а_1989_004711

Б-5322
ЛНТЧВ

НАРОДЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

РЕЖИСЬОРСКИ СЪВЕТ

Стенографски протокол

-о 0 о-

11 януари 1989 година, сряда

ПРИСЪСТВУВАЩИ:

- ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ
- АСЕН ШОПОВ
- НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ
- МЛАДЕН КИСЕЛОВ
- ДИМИТРИНА ГЮРОВА
- БАНЧО БАНОВ
- АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА
- КОНСТАНТИН ИЛИЕВ
- ПЕЛИН ПЕЛИНОВ
- СТЕФАН ДАНАИЛОВ
- ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ

ОТСЪСТВУВА:

- ЕНЧО ХАЛАЧЕВ

РЕЖИСЬОРСКИ СЪВЕТ

=====

Стенографски протокол

Зала "Н.О.Масалитинов

Начало: 16, 00 ч.

Край: 17,30 ч.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ -

Другари,

Откривам заседанието на Режисьорския съвет. Отсъства Енчо Халачев, който е в провинцията, но ще бъде запознат с протокола на заседанието. Заседанието ще протече при следния

Д Н Е В Е Н Р Е Д:

1. Преустройството в театралната система;
2. Репертоарни проблеми;
3. Разни.

Другари,

По ПЪРВА ТОЧКА - искам да ви информирам относно проблемите, свързани с преустройството, което се предвижда в театралното дело. Преди още да се задвижат нещата, съгласно изискванията на Министерството на икономиката и планирането, въз основа на факта, че бяха увеличени заплатите само на художествено-творческия персон-

нал, а на работниците и на обслужващия персонал не бяха увеличени, ние с партийния секретар и със съюзния председател решихме да направим една стъпка, която да даде възможност за увеличаване и на техните заплати. Най-конкретното в тази стъпка беше пенсионирането на 33 души актьори в театъра, факт, за нас доста неприятен, но неизбежен, между другото и затова, защото навсякъде, в цялата духовна сфера се извършва пенсиониране на навършилите пенсионна възраст като се прие за Академичната категория пределната възраст да бъде 65 години, независимо за мъж или жена.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Има ли го някъде записано това изискване?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Няма го никъде, това е по желание на Комитета...

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Пише го в Концепцията за преустройството...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ние го направихме преди Концепцията...

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Това, например, важи ли за Киното?

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Заложено е в Концепцията за преустройството на театралното дело. Концепцията е приета от Бюрото на Комитета, но не е минала на други инстанции, така че все още е предложение.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Това не е наредба, или закон, но ние, когато разговаряхме в Комитета за

- 5 -

култура, приехме, че в нашата трупа има трима души, които не са навършили 65 години. Това са: Славка Славова, която навършва през тази година, след две години Иван Кондов и след две години - Георги Георгиев - Гец, да останат в трупата, на основата на доброто желание. Иначе пречка (формална) няма.

Освен това, на базата на незаети бройки и пенсиониране на работници, ние освободихме още 25 бройки, с което станаха всички 58 и се има предвид до края на годината да се освободят още 14 бройки, тоест: общо 72, което прави 20 % фактически от състава (сегашния) на театъра. В театъра има към 350 души, 230 са работници, 21 са административно-управленчески персонал и ... не знам колко точно са художествено-творчески персонал.

Нашето намерение се свеждаше... (ние го изложихме в една записка до Комитета за култура) конкретно дотова: да се повишат заплатите на работниците с 30 на сто, разбира се, не на всеки с по 30 % "на калпак", а с конкретна оценка, така, както направихме оценка за първа категория (заплатите на актьори I категория).

На второ място - да се избегне уравниловката за "А" и "Академична категория" (за "Академична" съвсем нечувствително, докато за "А" категория нашето намерение беше да се повишат... да се "разиграят" доста заплатите.

От тези бройки се освободи фонд (58) двеста тридесет и четири хиляди лева (234 000 лв.), който ни е достатъчен за решаването на тези задачи - за заплащане

на обезщетение (изплащане по две работни заплати) на пенсионерите и за новите договори, които ще сключим с десетна-дванадесет души актьори от пенсионираните, които играят при нас и които, освен че досега са незаангажирани, влизат и в някои нови представления.

Искам да ви уведомя, че ние определихме до 200 лева таван на тези граждански договори, което, обаче по нормативната система не е позволено и затова искаме специално разрешение от Министерския съвет.

Освен това в нашето искане ние искаме и свободно управляване на бюджета, тоест: той да има три пера. Първо: Фонд "Развитие", Фонд "СВКМ" и Фонд "Работна заплата" и в рамките на тези три фонда ние свободно да оперираме. Поехме задължение, че всички тези задачи се решават от бюджета за 1988 година, че ние по-нататък няма да искаме увеличение на заплатите, а напротив - поехме ангажимент и да намалим издръжката на театъра. Това може да бъдат 50 000 лева, може да бъдат 100 000 лева, може да бъдат и 60 000 лева.

След като представихме записката в Комитета за култура, започнаха разговори с представители на Министерството на икономиката и планирането. Ние с другаря Стефан Данаилов водихме един разговор с другаря Стоян Овчаров в Народното събрание, който беше твърде специфичен, специален, икономически и не можахме добре да разберем за какво става дума. Помолихме го, тъй като ние не сме икономисти, да изпрати своите хора, които се занимават с този въпрос тук при нас и др. Иван Милушев и др.

- 7 -

Скопаков от Комитета за култура и нашите компетентни хора, за да се изяснят нещата. Проведохме две срещи. Представител на Министерството на икономиката и планирането беше др. Григор Димитров, заедно с др. Минков и на втората среща ние се уточнихме по това предложение, че ще подработим едно изложение в рамките на две-три страници, което да се представи на двамата министри за решаване.

В последния момент представителят на Министерството на икономиката и планирането отказа да подпише този документ, мотивирайки се с това, че др. Овчаров му е наредил да не го подписва и тогава ние го подписахме двамата с Иван Милушев и го изпратихме на двамата министри (Стоян Овчаров и Георги Йорданов).

В момента аз нямам, така да се каже, конкретна информация как се движи и до къде е стигнал този въпрос, тъй като се занимаваме с едни други неща, които възникнаха допълнително. Това са така наречените "Показатели и нормативи" (Димитрина Гюрова е запозната с тях), които са изготвени за театрите, за конкретна оценка на труда. Ние бяхме решили да правим такива характеристики (карта за характеристика на всички работници) за определяне на конкретна заплата, но сега се оказва, че това трябва да се прави за целия художествено-творчески персонал.

Днес, в 15 часа имаше заседание в Комитета за култура. Аз казах накратко... изразих някои свои съображения, както и зададох въпроси кое как ще стане, тъй като на мен не ми е много ясна тази работа как именно

ще стане и заседанието продължава, там остана др. Кирил Воденичаров, на комисия, която е изработила тези документи. Те се отнасят отделно за режисьори, актьори, художници, проектантите и за драматурзи отделно. Има показатели, по които се определя чрез сумиране, чрез балова оценка дали актьорът или режисьорът... е изпълнил нормата си, за да получи тази заплата, която му е определена, има ли право на допълнително възнаграждение, или да му се намали заплатата, или да се освободи от трупата и т.н.

Най-общо казано, аз изразих своето мнение, че това е една много сложна система, която съдържа възможност за проявяване на голям субективизъм и изобщо - трудна за приложение. След това се изказа Крикор Азарян, който защити тази точкова система, която съществува сега, но така или иначе, има много неясни въпроси: Кога ще се определят заплатите на актьорите, тъй като всичко трябва да става на базата на свършена работа? Получаването на трудовото възнаграждение въз основа на извършената работа, като се оценява по количество и по качество, най-общо взето. Това, разбира се, е основната посока, в която се стреми в момента нашето Правителство да вкара нещата в нашата страна - всеки да получава за своя труд точно това, което заслужава, което е изработил като количество и като качество.

Разбира се, тук нещата... (аз казах и на заседанието), че ние не се занимаваме с производство, а с творчество и това са малко по-различни неща и освен това "кантарът" когато имаш да произведеш десет такива

чаши на ден, е много лесно да го прецениш, ако произведеш по-малко - няма да ти платят, а ако произведеш повече ще ти турят отгоре върху нормата, а когато правиш една роля или едно представление за режисьорите, или едно сценографско оформление (за художниците) - това е значително по-сложно, то на "кантар" трудно се поддава и затова казах, че ще играе роля и субективизъм: кой ще го прави това нещо, всеки месец ли ще се прави, общо взето нещата са в една твърде неясна посока...

Може би другарката Димитрина Гурова ги знае по-добре, но аз не искам да се впускам в тази работа и да ~~я~~ обяснявам нещата надълго и нашироко.

Има редица проблеми, които ни поставят нас, като театър, в твърде неизгодна позиция. На първо място това, че Народният театър го приравняват с всички останали театри в България, на една и съща база и тези 40 %, които съществуваха, вече не ми е ясно като как ще стават. Не ми е ясно и как ще става определянето на заплатите на актьорите по категории също, защото тук като умвахме с нашите хора стигаме до един такъв момент, че, да кажем... взехме за пример Стефан Гецов, който може би не е най-подходящия случай, но Стефан Гецов, който играе в "Предзalez слънце" само и получи наградата на Съюза на артистите, не може да изпълни своята норма и той не може да получава тази заплата, която му е определена, за разлика от един посредствен актьор, който участва в пет постановки и въз основа на това си участие, понеже там на зрител се преценява участието, има възможност да получи от

категория "А" или от I категория да получи по-висока заплата от "Академична" категория. Това са съждения, които сега аз не мога точно да прецизирам, защото все още работите се обсъждат, но така или иначе те са твърде сложни и според мен... как да ви кажа, аз разчитах много и го казах на това заседание - аз разчитам много на тази разработка, която ние направихме, с която не искахме пари от бюджета, напротив: всичко беше разработено на определяне на конкретна заплата на всеки работник и на всеки човек от художествено-творческия персонал в театъра, независимо от тези показатели и критерии, по които се прави баловата система, тъй като ние общо взето знаем в театъра кой какво работи, какво представлява, колко е зает - това са едни обективни показатели. Има, разбира се, и субективни моменти, които могат да се преценят.

Ето защо, искам да ви кажа, че се намираме в една много неприятна ситуация, според мен, когато нещата не са изяснени. Сега и на това заседание няма да бъдат изяснени, защото се получи един абсолютен разнобой и всички които се изказаха, казаха различни неща - че това не е така, че това не може да е така, че другото не може да стане. В момента заседанието продължава. Другарят Кирил Воденичаров присъствава и той ще ме информира, но така или иначе не знаем още на какъв режим ще работим и от 1 януари какви заплати ще получават - дали тези по категоризацията, която беше направена, по новата ли система, каква ще бъде тази система, кой ще определя дали Асен Шопов, например, достатъчно талантиливо е направил постановката (степени на талантиливост има там!), или Стефан Да-

наилов достатъчно талантливо е изиграл ролята... (Това са неща, които съществуват в тези "Показатели..." - не иска да ги чета, защото те са много дълги).

Ние се намираме в едно положение на измаква не - какво ще се реши и как ще се реши, но при всички случаи за мен, струва ми се, че това не е изгодно за нашия театър, който е натоварен с особени функции в нашата национална театрална система, като имам предвид и масовите пиеси, защото се получава така от тези нормативи, че колкото по-малко актьори участвуват в една постановка, толкова по-добре, по-лесно ще си получат нормата, която им се предвижда.

Освен това, направихме сравнение с някои постановки, които ние играем, постановки, които смятаме за възлови, за сериозни, направени от солидни режисьори, с участието на солидни актьори, които нямат успеха, който очаквахме и който очакваме и постановки, в които участниците са от по-друг "калибър", обаче постановката се ползува с огромен успех. Това е въпрос, свързан с идеологическата работа, идеологическите задачи на театъра и особено на Народния театър, който и в тази нова Концепция, има строго определени функции в едно изречение, което аз ще прочета, и което го поставя малко извън останалата система:

"Целесъобразно е Народният театър "Иван Вазов" да запази досегашния си статут като институт, който съхранява, обогатява и доразвива националната традиция на българското сценично изкуство и формира висок естетически критерий." (Край на цитата.)

12

Това е казано в тази Концепция, която беше проект, но която ще се приеме като концепция за развитие-то на българския театър, тоест: на нас ни остават тези задачи, които ние имаме като театър, а в същото време тази система, която се готви, тя е система за всички театри и в някои случаи може да ни постави в много неизгодна позиция, но това са въпроси, които ние ще можем да ги коментираме, когато ни се представи... (Защото и в Концепцията ни се каза, че също ще бъде представена пред целия колектив, да бъде прочетена пред целия колектив, да бъде запознат колектива и с тази нова система на работа, ние да си кажем мнението.)

Очевидно тези неща за два дни не могат да станат. Искам, обаче, да изразя своята тревога от една ситуация (нова), която е неясна засега. Струва ми се, че има едно прекаляване в наместването на нещата едно в друго: производство и творчество и аз казах на това заседание, че ние се занимаваме с творчество, а не се занимаваме с производство, нещата трябва малко да се разграничават и с този пример поясних какво значи едното и какво значи другото. От друга страна, обаче, трябва да знаем, че в Министерството на икономиката и на планирането, финансовите и планиращи органи са хора, които имат свои категории за определяне на нещата, мислят си по свой начин, известно е, че към интелигенцията има едно отношение на неприязън, ако не враждебност, поради това, че се смята, че интелигенцията е облагодетелствувана и е много трудно да се преодолеят веднъж поети пътища, да се промени по-

соката и да се преоценяват нещата, но, очевидно, това ще бъде въпрос на дискусия и на борба, която няма да бъде лесна и която аз смятам, че от името на целия колектив на нашия театър, имам основание и ще поставя въпроса, както се изразяваме - на най-високо място, що се отнася до тази работка, която ние поставяме и в която основното е, че ние не искаме повече пари от бюджета, а напротив, намаляваме бюджетната издръжка и удовлетворяваме нашите работници и се справяме с уравниловката, която не е приемлива. Ние непрекъснато се борим против уравниловката, а в новата система с категоризацията за двете категории тази уравниловка е факт - за "А" категория и за "Академична".

Това беше по първа точка, в рамките на информацията. Ако някой има някакъв въпрос, може да зададе, за да поясня каквото мога, но съвсем накратко.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Какво е становището на Съюза по всички тези въпроси?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Съюзът участва, той е един от...

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Инициаторите?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Инициатор са постановленията, нормативните документи, които излизат, но Съюзът на артистите участва с Комитета за култура, това е тяхна обща разработка.

Нали така, другарко Гюрова?

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Работата е в това, че навсякъде новата система от работни заплати - навсякъде,

и в икономическата и в духовната сфера, искат да се обвърже с методика за оценка на количеството и качеството на вложения труд, в това число и на творческия труд. Това е основният принцип - на количество и на качество на труда. Ето защо се иска оценка не на отделното проявление, творческо проявление (не за отделна роля и не за отделна постановка) - това е сумарна оценка. Има критерии, критерий за сложност на труда и критерий за отговорност на съответната работа. Това са задължителните критерии, докато показателите могат да се формулират свободно.

С тази работа беше ангажирана една работна група на Комитета за култура и на Съюза на артистите в България, но работата, както каза другаря Фучеджиев е в съвсем начален стадий, поне аз както съм я оставила, с тези мои последни впечатления от резултатите от тази работа и тя далеч не е на онази степен на зрялост, на която е Концепцията, за която преди малко стана дума, за преустройството на театралното дело.

Според мене свършено правилна постановката, че в този кръг и на по-широко обсъждане трябва да се отиде при една по-късна степен на зрялост, когато редица от тези неща ще бъдат изяснени. В момента действително има известно механично пренасяне на принципи и критерии, които са валидни за икономиката към духовната сфера. Тоест: тук трябва да се намери онази специфика, онази мяра на отчитане на специфичния творчески труд, която ще направи методиката приложима в нашата сфера. Засега, според мен, това не е намерено и още не е време да се обсъжда, то е

недостатъчно добре оформено като предложение.

Мисля че дори и съвещанието има характер на предварително обсъждане?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Предварително обсъждане, но мнението на другаря Стоян Овчаров при нашия разговор със Стефан Данаилов беше абсолютно категорично, че всичко трябва да се определя на продаден билет, на брой зрители.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - Това е за формирането на дотацията на театъра, а иначе - заплатата на творците не може да се определя по този показател...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Сега има: "40 000 зрители разделено на 20 актьори"; за режисьорите също има норматив и т.н., за които Крикор Азарян, който говори за Театър "София" каза, че нито един от тримата режисьори не могат да си изпълнят нормата, а само някои от актьорите могат.

АСЕН ШОПОВ - Оста на въпрос без отговор: Тази тревога от това разминаване резонира ли в Съюза на артистите?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Аз не съм разговарял със Съюза на артистите и Съюзът на артистите е съавтор на тази разработка заедно с Комитета за култура, с Дирекция "Театър". Там, доколкото ми е известно, не е ставало въпрос за Народния театър като национален институт, тъй като никой не обича да поставя този въпрос и най-малкото Председателят на Съюза на артистите ще го постави,

защото ще се сметне, че (понеже е от Народния театър) зачитава именно него. Така че този въпрос за Народния театър не е коментиран и аз смятам, че той може да се коментира в друг порядък.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Ние още ли не знаем с какви пари ще разполагаме?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Не знаем, защото нямаме отговор на тази разработка, която направихме...

ДИМИТРИНА ГЮРОВА - По принцип: на база на '88 година трябва да бъде издръжката. По принцип, на всички театри бюджетната издръжка трябва да бъде онзи дял от бюджета, който получават (държавния бюджет) трябва да бъде на база на 1988 година. Това е принципното положение, ако то, междуременно, не се коригира.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Миналата година, да речем, в бюджета, който гласува Народното събрание, беше написано "два милиона лева за Народния театър "Иван Вазов" в отделна точка. Тази година аз не го видях.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Няма значение.

По ВТОРА ТОЧКА от дневния ред:

В началото на годината и в началото на едно преустройство, което наистина тук очевидно ще ни засегне, аз помолих да ни се направят някои справки, които са свързани с репертоара на нашия театър. Тези справки са в две посоки:

На първо място - какъв е игралният репертоар на нашата сцена в момента?

На второ място - каква е продукцията на всеки работещ режисьор, с изключение на Димитрина Гюрова

която е назначена от 1 декември.

Освен това, за начало на времето, през което се смятат постановките е взета 1982/1983 година, когато са назначени в театъра другарите Николай Люцканов и Младен Киселов. Тоест: на Енчо Халачев времето назад, въпреки, че имам справки за него, не го вземам. Асен Шопов също е назначен през 1982 година.

Искам да ви запозная с репертоара, който в момента се играе на нашата сцена, неща, на които ние очевидно не сме обръщали достатъчно внимание, но на които ^{трябва} да обърнем сериозно внимание, ако не искаме да изпаднем в неприятна ситуация.

В момента, на Голямата сцена се играят:

БЪЛГАРСКИ ЗАГЛАВИЯ:

- "Чичовци" - на Иван Вазов;
- "ОПИТ ЗА ЛЕТЕНЕ" - на Йордан Радичков, която беше възстановена след двегодишно прекъсване;
- "НОЩЕМ С БЕЛИТЕ КОНЕ" - на Павел Вежинов, която пада през този сезон;
- "ПРАЗНИКЪТ" на Николай Хайтов, която пада от този сезон;
- "БОЛЕМИЯТ РОД" на Маргарит Минков, която пада от този сезон;
- "ТАЙНАТА ВЕЧЕРЯ НА ДЯКОНА ЛЕВСКИ" - на Стефан Цанев.

Тоест, на Голяма сцена следващият сезон ще останем с три български заглавия.

От РУСКАТА КЛАСИКА нашият репертоар няма нито едно заглавие, което за мен (и не само за мен) е абсолютно недопус-

тимо, като се има предвид, че Народният театър винаги е б театърът, на чиято сцена руската класика е намирала свое най-добро и постоянно интерпретиране, но се стигна до т че в момента няма нито едно заглавие от руската класика.

СЪВЕТСКИ ЗАГЛАВИЯ - В момента присъства само едно: "БРЕСТКИЯТ МИР" - от Михаил Шатров, но е решено до края на сезона да падне.

От **ЕВРОПЕЙСКАТА ДРАМАТУРГИЯ** в момента се играят:

"СИНЯТА ПТИЦА" от Морис Метерлинк;

"ПЕР ГИНТ" на Хенрик Ибсен;

"ПРЕД ЗАЛЕЗ СЛЪНЦЕ" от Герхард Хауптман;

"ДОН ЖУАН" на Молиер;

"СБОРЕН ПУНКТ" - Душан Ковачевич (и нея причисляваме към европейската драматургия), като тя също не се игра един сезон.

РЕПЕРТОАР НА КАМЕРНА СЦЕНА:

БЪЛГАРСКА ДРАМАТУРГИЯ -

"СВЕКЪРВА" - Антон Страшимиров;

"ГОЛЯМ, КОЛКОТО МАЛКА ЯБЪЛКА" - Петър Анастасов;

СЪВЕТСКА ДРАМАТУРГИЯ -

"ВЕЧЕР" - Алексей Дударев (Една пиеса, която е доста изиграна);

"ИЗТОЧНАТА ТРИБУНА" - от Александър Галин.

ЗАПАДНА ДРАМАТУРГИЯ -

"АМЕРИКАНСКА ТЕРАПИЯ" от Джеймс Сондърс;

"ЧЕРНА КОМЕДИЯ" - от Питър Шафър;

"ПРЕСТЪПЛЕНИЯ НА СЪРЦЕТО" от Бет Хенли.

От това, което ви прочетох, най-силно впечатление правят отсъствието на руска класика и съветска съвременна и класическа драматургия. Заглавията на българските пиеси, особено досега, са били достатъчни, даже трите, които са на голяма сцена и двете на камерна... Ние нямаме обаче, нито една руска класическа пиеса, от съветска съвременна и класическа драматургия... Съвременна имаме на Камерна сцена "Източната трибуна" и "Вечер".

Другари, знаете, че на Камерната сцена публиката е твърде малобройна и даже сега, когато се коментираше този въпрос, стана въпрос за това, че режисьорът и актьорът може да набира зрители по тази система, зрители от Голямата сцена, иначе на Камерната сцена един режисьор за да си изпълни нормата по тези нормативи, които са дадени, трябва да направи тридесет постановки!

Мисълта ми е, че нашият актив с двете заглавия на Голямата сцена - едното от които вече е на залез, съвсем не може да се смята за "актив". По този въпрос очевидно нашите драматурзи и Режисьорската колегия и Художественият съвет ще трябва да вземат много сериозни мерки за следващия сезон.

Втората справка, която искам да ви прочета, се отнася за режисьорите: кой какво е работил за периода от 1982/1983 година насам.

Енчо Халачев - една българска ("Чичовци") и три западни ("Пред залез слънце", "Американска терапия", "Престъпления на сърцето");

Асен Шопов - три български и две западни ("Нощем с белите коне", "Големият род", "Тайната вечеря на Дякона Лев-

ски", "Хамлет" и "Черна комедия";

АСЕН ШОПОВ - Не е точно това, което четете

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Говоря за 1983 година насам... Всъщност, да! Тук е направена една грешка.

Асен Шопов - "Пожарът" от Иван Радоев, "Всяка есенна вечер", "Нощем с белите коне", "Големият род", "Нашествие", "Обещай ми светло минало", "Черна комедия", "Троянки", "Хамлет", "Тайната вечеря на Дякона Левски" - общо десет заглавия, от които шест български и четири чужди.

Николай Люцканов - назначен по съвместителство от 1982 година:

Има четири чужди заглавия - "Лизистрата", "От ума си тегли", "Синята птица" и "Пер Гинт".

Младен Киселов - от 1983 по съвместителство, а от 1986 година е щатен режисьор:

Има: "Дон Жуан" на Молиер и "Бресткият мир" (две чужди заглавия), в момента работи едно българско заглавие.

За Енчо Халачев искам да поясня (понеже първата справка не беше ясна):

От 1982 година - "Котка върху горещ ламаринен покрив"... (пет чужди и едно българско заглавие), "Вишнева градина", "Чичовци", "Американска терапия", "Престъпления на сърцето", "Пред залез слънце".

Тази справка, която ви прочетох (тук не сме изправени на съд), искам да има пълна яснота върху това. Ненаправно прочетох този цитат от новата концепция за развитието на българския театър, за да имаме една яснота кой какво работи, как работи и кога го е работил.

Както може да се съди, пропорциите абсолютно се разминават. Тук, в един разговор по този въпрос могат да се изтъкнат много и всякакви доводи, но фактите са си факти. Това е недостатък първо на директора (това е мой минус), второ - това е минус на Литературното бюро, и трето - това е минус на нашата режисура, която, както е казано в Концепцията трябва да има като главна своя грижа българската, националната, класическата и съвременна драматургия. Там има за ~~работата~~ работата с актьори, с автори, драматурзи и т.н. и т.н. ...

Естествено, ние по този начин няма да можем да работим и няма да работим. Досега съществуваше принципът на редуване. Този принцип няма да се спазва, ще се спазват изискванията на репертоара, който ще бъде изготвен сега, за новия сезон и от тук нататък трябва да започне да се готви. Режисьорите могат да направят свои заявки, но Литературното бюро, въз основа на този анализ, който е абсолютно точен, моля да набележи заглавието, да води разговори с режисьорите (в срок от един-два месеца), да води разговори с режисьорите, да направи свое предложение, да приеме предложения на режисьорите - какво смятат... и да се направи всичко възможно този дебаланс... (той, разбира се, не може да се ликвидира изведнъж!), да се разбере, че ние полагаме сериозни усилия за ликвидирането на този дебаланс.

Едва ли е много тактично, но аз мога да кажа тук, че ако се сети някой злонамерен критик... пък и защо злонамерен? - един критик, който малко да ни поразчепка, може да ни извади на бял свят така, че да станем

за срам. Смятам, че на всички това е абсолютно ясно.

Аз смятам (тъй като Литературното бюро не работи добре) от тук нататък всяка седмица ще се прави едно заседание под мое ръководство за решаването на тези задачи, които преди всичко са свързани с репертоара, с репертоарната политика на театъра. Разбира се, има и други въпроси, които са задължение на Литературното бюро, това са въпросите, свързани с наблюдаването на репетиционния период, наблюдаването на спектаклите, как вървят, това са въпроси, които присъствуват в тези разработки - за показателите и т.н., в новите разработки.

Сега, в момента, основният въпрос, това е въпросът да се положат сериозни усилия да се ликвидира дебалансът, който ни е довел до едно такова положение. Не бива да си правим никакви илюзии, че някой ще мине метър тази работа и самите ние не бива да допускаме такова нещо.

Положението в театъра (не говоря само за нашия театър) става все по-сложно и по-сложно както ви е известно. Аз много пъти съм мислил по какъв начин ние трябва и можем да се справяме с тези сложности, особено като театър, който е задължен да поддържа високи художествени и естетически критерии - изобщо българският театър, защото ако вземем да правим едно сравнение едва ли ще се окажем в най-изгодна позиция и това е един комплекс от много въпроси: работа на режисурата, работа на драматурзите, работа на актьорите, работа на цялото ръководство на театъра, професионална дисциплина, творческа дисциплина, трудова дисциплина, изобщо неща, които в тези разработки, които сега се правят, присъствуват в достатъчна

степен и ние, нашият замисъл да се направи длъжностна характеристика на всеки работник, когато решавахме да повишаваме заплатите на работниците, предвиждахме също за всеки да се направи конкретна оценка по отделни показатели, макар че при тях проблемът за показателите е малко по-сложен, отколкото, да речем, за художествено-творческия състав.

Ето защо, това е една много сериозна и много тежка работа, която ни предстои и която трябва да започне още утре, за да можем колкото е възможно по-бързо да планираме нашата работа, да си поемат режисьорите своите задължения отдалече и да се знае, че през този сезон, който идва и през следващия сезон еди кой си ще прави еди какво си. Ако ~~ни~~ не успеем да направим това планиране, ние няма да можем изобщо да работим с актьорите, тъй като ~~ни~~ ще сключим договори с целия персонал и за да сключиш договор с актьора, или с режисьора, трябва да знаеш какво ще прави режисьора и трябва с актьора да сключиш договор за роля.

Фиктивни договори за две или за три години няма да се сключват. Целият състав, не само новоназначените ще бъде поставен на договорна основа и всички ще бъдат назначени отново. В Концепцията се предлагаше от една до две години, моето лично мнение е, че трябва да бъде от две-три до пет години, но зависи как ще се утвърди това и за да можем да работим с тази договорна система, ние трябва да имаме едно безупречно планиране напред какво и как ще става, а не (както винаги става досега) да

точим работите, мътим ги, влачим ги и тук нашите режисьори нямат, така да се каже, на сезон и по една постановка. Искам да ви кажа, че това сега няма фатално значение, но за в бъдеще то ще има фатално значение, като се запознаете с тези разработки, ще видите защо: защото работата на всеки ще се определя по броя на зрителите.

Това сме го говорили многократно, но по различни причини и главно поради липсата на елементарна организация и поради липсата на елементарна творческа и трудова дисциплина от страна на актьори (особено), а и на режисьори, ние ги протакаме нашите работи до безкрайност, като не правим сметка, че след нас трябва колегата ни да започне работа, става дума за колегата режисьор, колегата актьор, или колегата сценограф... и т.н.

Тези неща от тук нататък ще имат много съществено значение, искам да предупредя, не мога да кажа точно как ще се развият работите, но тези неща ще имат решаващо значение.

Искам в този състав Режисьорският съвет да си даде сметка за тези особености и както се казва, от утре нататък да започне подготовката, с която ние бихме могли да посрещнем една нова система. Няма да стане така вероятно, както ние бяхме направили разработката. Очевидно ще има допълнителни неща.

В този порядък искам да задам въпрос на другаря Младен Киселов, който ще има премиера на 19 и 20 т.с. зиме^сец. Той имаше определен Художествен съвет за 12, което беше абсолютно нормално - една седмица преди премиерата, премести този Художествен съвет за понеделник,

което е абсолютно недостатъчно и което ние изобщо не бива да допускаме, поради това, че неговата музика не биде готова. Много съжалявам и много се извинявам, но такива аргументи, ако говорим сериозно и ако сме сериозни хора, ~~не~~ нямат никаква стойност. Ако за три месеца ние не можем да направим една сметка на целия свой спектакъл, една схема: на сценография, реквизит, това и онова... - това значи, че ние не работим професионално. Не че не сме професионалисти! Аз за Младен Киселов мога да кажа, че той е работил и в чужбина и вероятно там по същия начин не може да се работи. Всички знаем това нещо. Много съм огорчен от това, че отново сме поставени пред свършен факт да правим Художествения съвет в навечерието на премиерата. След това, което ни сервираха в предишната постановка - изобщо не се състоя Художествен съвет. Това аз няма да го допуска и мога да преместя премиерата една седмица след Художествения съвет, но това означава, че другите хора ще стоят без работа през този период и се забавя изобщо цялата работа на театъра.

Извинявам се, че в момента разговарям за работа на Младен Киселов, но такъв е конкретния повод и аз съм длъжен това нещо да го кажа. Длъжен съм да го кажа!

Моля другарят Младен Киселов да направи една съвсем кратка информация за състоянието на работата в своята постановка.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Ще направя, но не като отговор натово, което казвате, а като реална действителност ако така поставяте въпроса, аз мога да го поставя обрат-

- 26 -

но и да поискам увеличаване на срока с дните, които са ми взети за ремонт на Правителствената ложа...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - А теб като те нямаше - една седмица беше в Съветския съюз?

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Защо тези хора продължават да разбиват сега...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Не разбиват, свършиха.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Как свършиха? На репетицията разбиваха... Днес разбиваха. От три дни аз нямам осветление. Не работи.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Да. Защо?

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Пети ден ми разбиват с бормашини и не знам какви още машини Правителствената ложа.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Там стана авария.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Това са осем дни, които са ми взети.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Защо нямаш осветление?

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Защото е развалено. В театъра има назначен конструктор, от месец и половина му е дадена конструкцията на ангел, който трябва да се завърти на края на спектакъла. Днес, на генералната репетиция, той не се върти. Ако поставяме въпроса така, мисля че всеки от моите колеги може да даде списък и тогава разговорът ще бъде свършено друг.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Няма да бъде свършено друг!

- 27 -

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Тогава моля да поставим въпроса колективно, а не да насочвате към мен.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - В момента говорим за твоята постановка.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Защо?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Защото тя е дежурна!

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Разбиването на ложата се падна на моята постановка...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Така се е случило.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - ... повредата на осветлението - на моята постановка, назначаването на конструктор в театъра, който не може да си направи конструкцията - на моята постановка... Извинявайте, защо е така?

Говорите за бройки зрители. Когато театърът трябваше да отбележи 70-годишнината на Октомври - кой ще направи "Бресткият мир" - Младен Киселов ще го направи.. 30 представления. Точка! Защо ще отчитам моята работа по бройка зрители?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Това не е мой въпрос

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Другото също не е мой въпрос. Наличието на строителна бригада в театъра не е мой въпрос, не е и Ваш, разбирам го. Непрекъснатите гафове с осветлението не е мой въпрос, не е и Ваш - разбирам го. Ние всички не сме с нашите си въпроси. Музикантите, които трябваше да ми записват музика се оказват в чужбина. Не е мой въпрос. Нито пък на театъра. На кого?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Това е твой въпрос, защото това са твои музиканти. Ти си ги избрал, не ги избирам аз. Кой ти определи музикантите? Искам да знам. Има неща, за които можем да говорим, че са така, а за други..

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Искам да кажа само едно, че работя тази си премиера в последния й период, преди пускането, в изключителни условия и съжалявам, че Вие започнахте този разговор, а не аз, защото би трябвало аз да го започна.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ние трябва да го водим този разговор, независимо от това кой е прав и кой - крив.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Да го проведем. Аз съм готов да го проведем с молив в ръка.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ние трябва да излезем от тази ситуация.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Разбиваха стени и тръби на парно. Щом така ще поставяме въпроса - моля за осем репетиции, с които да ми се удължи срока до премиерата. С това нещата приключват.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - А твоето отсъствие?

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Моето отсъствие от тук е свързан с премиера в Москва. Ако това не е повод, моля тагава Комитетът за култура да не му пуска.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Народният театър този въпрос не го засяга!

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Ако така ще поставяме въпроса, Народният театър не го засягат и много други ангажи-

менти на наши колеги вътре в страната по съвсем по-маловажни поводи.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ти завчера имаше разговори за това, че не започваш навреме репетиции и го обясни със свои битови въпроси, до там стигна...

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Точно така. Аз мога да поставя този въпрос също.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Има работно време!

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - В такъв случай аз мога да постъпя и по друг начин. Кодексът на труда ми РАЗРЕШАВА да взема отпуск по бащинство. И ще го взема! Щом театърът не желае да разбере този мой проблем и го поставя сега на обсъждане. Аз не разбирам защо трябва да бъда в центъра на това обсъждане?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Не си в центъра на това обсъждане.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Съм. От десет минути насам аз съм и не разбирам защо.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Следващият е Асен Шопов, който трябва да говори за неговите работи.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Нямам какво да обяснявам, изразявам конкретно и точно причините на моето забавяне.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Аз не съм виновен за музикантите.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Може ли да взема отношение?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Не.

(към Киселов) Музикантите си ги избираш,

музиката ти си я правиш, за музикантите театърът не ти е виновен.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Аз не ги владея, другарю Фучеджиев. В нашата страна всеки е свободен да сключва колкото желае договори и където желае и да ти поднесе изненада когато си пожелае. Това е.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Кой ще ти разреши в Съединените щати, където беше ти, да ми привеждаш такъв аргумент?

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - А кой в Съединените щати ще разреши да ^{не} работи машина по време на репетиции?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Добре, слагам ти ги и тези пет.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Защо пет? Кой ще разреши в Съединените щати да ми изключват осветението по време на "Бресткият мир"? Да играят актьорите на дежурно?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ние ако направим цяла сметка на репетициите...

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Нека да я направим, за да не понасям аз в момента някакъв разговор, който въобще не съм заслужил.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Не можеш и да ми кажеш, че не носиш никаква вина.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Да, нямам!

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Как да нямаш? Премиерата се отложи заради музиката, тоест, Художествения съвет. Нали така?

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Другарю Фучеджиев, в момен

та музиката не е причината. И ако на Вас другарят Воденчаров Ви е донесъл, че музиката е причината, моля да бъдете поканен и да изясним въпроса. Не може така да се разговаря.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Но музиката ти не е готова, нали?

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - Причината не е в музиката, ако така Ви е донесено. Съжалявам, но причината не е в музиката.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Искам да помогна, а не да се вмеся конкретно в нещата, а да предложа нещо за оправяне на нещата. Може ли?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Да.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Тъй като става дума за музика, за конструкции и така нататък и всички се пържим на този огън - и Младен Киселов, и Асен Шапов, аз бях в прединфарктни състояния по време на "Пер Гинт" затова защото един най-прост подиум четири пъти беше връщан, за да бъде коригиран. Една най-проста конструкция отзад беше въпрос на Едисон и на Леонардо да Винчи, чак до такава степен...

Следователно, трябва да се бръкне в сектора "Изобретатели, конструктори", защото той е пълен блъф. Повтарям: пълен блъф. Това е по-лошо от каквото и да е и то рекушира обезателно в процеса на работата.

От там нататък, мисля че тук ние се оказваме прави, другарю Фучеджиев, и ако можете, коригирайте това.

Няма кой да организира нито запис на музиката, нито оркестранти, това го правим ние, в случая - ние като казахме: "Назначете един музикален ~~музикант~~ офор-

мител, който да организира работата, Вие назначихте Кюркчийски. Той е добър композитор, но той не може въобще да ми помогне. Тази работа си я вършим ние и сме хамали - дърся музиканти, да ги събирам, да уговарям със студия и т.н. и т.н. ... Това е нещо, което не е възможно при положение, че театърът е богат, че има служби, че има хора. В този смисъл аз моля - да се бръкне там.

За какво ми са тези конструктори, когато нещо, което даже аз мога да го реша, конструкторът ми го бавис месеци?

Каква музика, когато има композитор именит, който въобще не ми влиза в работа и ако може разрешете конкретно тези въпроси, мисля че това ще подтикне работата към нещо по-добре.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - На теб на "Пер Гинт" кой ти прави музикалното оформление?

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Дора Грашева.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Какво искаш от Кюркчийски?

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Ако имам музикален оформител, няма да организирам, а ще ми го организира този музикален ръководител, освен това аз трябваше да бъде организатора между Дора Грашева, между Сашо Марков, между свободното време в Телевизията за запис, Между Радио "София" и така нататък... Аз не съм организатор.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Кюркчийски наистина заслужава малко коментирание. Когато ставаше въпрос да назначим... той, струва ми се, е музиколог по щат, ние по-

искахме от Съюза на композиторите да ни посочат подходящ човек.

По-късно аз разбрах, че сме направили грешка в такъв смисъл, че те посочиха един от най-изтъкнатите български композитори. Никакво съмнение няма в това, но от друга страна, Красимир Кюркчийски не е човек, който желае да се занимава с такава работа, или пък... - аз не знаех дали някой го е потърсил и дали е поискал от него това нещо и той е отказал.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Това не е негова работа. Трябва да се търси във фонотеките на Радиото, на Телевизията, да се правят записи, да се организира с "Балкантон" студия, тук да се организира запис. Това не е негова работа.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - [REDACTED]

Чия работа е това?

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - На музикален оформител, на друг тип лице, човек, който борави с магнетофони, с фонотеки и т.н. Това е композитор човек...

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Това, което, да речем, една Дора Грашева върши отвън, такъв тип човек трябва да е.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Да, такъв тип човек, защото трябва да се свърши и организационна работа, много е рядко да ползуваш оригинален композитор.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - И тези, които ползуват, ще бъде отвън.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Даже и да поръчам, пак

ще ми трябва един човек, който да съчетае нещата с "Балкантон", с оркестранти, да намери, да съчетае... - Кой да го направи? Редица звена така се издънват и ние се изпраме понякога пред пълен фалит. Четири пъти е връщан един елементарен подиум! И досега той е такъв - лъкатушен...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Такъв е. Сега ние правим нова техника.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Не е до техниката...

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Става въпрос дали този другар, който е назначен за конструктор, дали той има умение то да свърши тази конкретна работа - да разчертае подиум, или това, което е искал Младен Киселов.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Същото нещо преди се вършеше от други лица.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Преди въобще няхаме. Такава служба нямаше. Аз минах на една репетиция преди няколко дена и беше страшен шум, аз се чудя тези, моите колеги, глухи ли са, тъй като в осветителната кабина зад залата, през цялото време на репетицията се говореше и мисля че накрая имаше скандал от страна на Киселов. Те се оправдават с това, че нещо там било развалено, но то е през стъклата непрекъснато се чува вътре в залата, колегите не са укрепнали с текста, това ги разсейва и така нататък. Условиата, действително, са доста тежки. Не искам да оправдавам закъснението, но не са спокойни, за да се питаме, защо, аджеба, защо до такава степен... Мисля че и Воденичаров ходи, те си продължиха да си говорят...

АТАНАС ВЕЛЯНОВ - Днес бях на последния ред,

специално за да пазя тишина. Пет минути са тихи, след това забравят.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Това става в осветителната кабина, понеже в залата няма публика, всичко резонира на сцената. По-чувствително ухо адски се дразни.

АСЕН ШОПОВ - Въпросът е по-широк.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Там те правят нещо с техниката, но при положение, че техниката ще се оправи, нали е поръчан този нов осветителен пулт? Изпратени са 650 000 долара за тази техника. Беше голямо тичане тези пари да се усвоят до края на годината. Поръчан е и ще дойде новия пулт явно в края на сезона.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Този излиза извън строя вече на няколко представления.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Не е за първи път сега. На няколко представления се минава на ръчно осветление

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Ако човекът не може да си направи нормално осветлението, това се отразява, разбира се. На ръце е убийствена работата - докато върви едната картина, те трябва да набират другата. Всички прожектори трябва да гинасочат...

АТАНАС ВЕЛЯНОВ - Отзад те спорят и се карат и когато човек е възбуден, тонът неволно се повишава

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Дано да бъде жив и здрав, за да видя догодина и по-следващата година когато всичко се направи в този театър как ще се работи.

АСЕН ШОПОВ - Има един друг, принципен въпрос. Техниката ние ще я внесем и тя ще започне да функционира, дай боже!, евентуално. Нарушен е, обаче, работният режим

в театъра, по разпределение на времето, съгласно програмата на театъра. Някак си е изместен центърът към тази част на сградата, в която идваме, съществуваме най-общо и излизаме без оценка на фактите, че от девет до един театърът е в режим на творческа работа долу на сцената. Респективно, шест - десет: представление. Засега това е абсолютно девалвирана ситуация.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - От какво?

АСЕН ШОПОВ - Ето, когато нас ни притискат новите изисквания и ние разсъждаваме как да отговорим на тези изисквания, попадаме на конкретната ситуация, която намесва и конфликтната точка: това е така, но и това е така.

Казвате: "от кого?" - Има салонен инспектор и съответна служба. Никой не можа и не може да внуши на тези хора, че от седем часа започва представлението. Отзад се играе друго представление, което не се съобразява с факта, че вътре в салона работи театърът. Отзад се говори, плете, смее, пренасят каси, отзад всичко може да става, то е като улица, през която може да се мине, може да се разреши да се влезе, може абсолютно всичко. Това характерно нещо за всеки, попаднал в съветския театър и се е сблъсквал - ако влезеш вътре и си отвориш устата, ще ти извадят очите онези лелки, распоредителки, тук е като че ли изчерпано с това да скъсат контролите, да вземат палтата, да започне представлението и с това се изчерпва въпроса. С това не се изчерпва въпроса. С това започва въпроса докато трае представлението.

Респективно, от девет до един часа. Казвате: "От кого?" Имате заместници, ресори, служби. Не може програмата да визира репетиция от девет до един часа и каквато и да е работа, по каквито и да е причини. Едното отменено другото и тук никой нищо не може да каже. Не може да има на сцената репетиция и в салона строителни работи. Може, но до нивото на: "Да, вие работете, и ние тук ще се мъчим да съчетаем тази работа!" Ако се приеме. Но в качеството на генерални репетиции, в качеството на репетиции, които вие изисквате те да се съберат, за да посрещнат Художествен съвет и т.н. и т.н., тези работи въобще не могат да се съчетаят, но те са успоредени програмирано.

Нима службите не знаят? От един до пет часа да блъскат, да сриват, да строят, да правят, да струват..

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Това не е наша бригада.

АСЕН ШОПОВ - Аз знам, че не е наша бригада, но да има закон в театъра. Вие знаете, че е имало представления, в които ложите светят и няма кой да ги угаси, дневна светлина има, защото вратите са оставени отворени и виждате ли, там никой не може да влезе. Лампите оставени запалени, представления вървят, а там ложите - светят! Абсурдни ситуации от гледна точка на публиката. Тя гледа и се чуди защо тези ложи светят и т.н. и т.н. - за това разминаване, по принцип нарушено, а след като е нарушено, ние го консумираме като ежедневие. Хайде днес, хайде - утре, а на масата идва във вид на конфликт. Как да го съчетаем сега този конфликт? Сроковете не се издържат, а

той от позицията на това: "Как да работя аз на сцената, заедно с тези, които разбиват?"

Очевидно е, че изискванията се променят и те се променят и трябва да се променят не едностранно, а многопосочно.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Тази авария, където и да станеше, тя трябваше да се ликвидира, защото театърът не може да се пълни с вода и да се разрушава. Това е положението.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ - В такъв случай, аз моля за разбиране и нищо повече..

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Добре.

Искам да чуя Асен Шопов за "Галилей".

АСЕН ШОПОВ - В каква посока? Аз очаквам сцената и успоредно с това идват при мен с молба за профилактика като претенцията е за четири-пет дни. Тази профилактика или е задължителна, или ще я разпоредите съответно на програмата и на едн коя си дата ще се програмира репетиция на сцената, или... - все едно, но тя не бива да опира до мен.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ти кога смяташ, че можеш да слезеш на сцената?

АСЕН ШОПОВ - Като излезе "Сън".

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Дежурната пиеса ще излезе на 19-20 януари.

АСЕН ШОПОВ - На 24. Това считам аз, защото едното е петък, после събота, в неделя има утро, понеделник е почивен ден, а 24-и е работен ден. Ако това се спазва, или се вземат два дни за профилактика, би могло да изглежда нормално. Те искат до петък, събота... Значи:

следващата възможност е 31-и. Това е календарът.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - 24 януари е вторник. АСЕН ШОПОВ - Тази профилактика може да бъде понеделник, вторник, сряда бихме могли да започнем работата, но тази профилактика така, както те я искат... (а може и да е задължителна, аз не зная) - значи 31-и.

ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ - Казаха, че задължително трябва да се прави, защото от септември не е пипано нищо на сцената, имало въжета, които трябва да се сменят, чиги да се коригират и т.н.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Аз пък се чудя какво правиха те когато сцената беше свободна? Нали знаете, че имаше един период, в който сцената трябваше да бъде свободна, преди ^{Младен} да започне репетициите на сцената? И аз мога да му покажа на Първанов на програмите, където е записано "Профилактика, профилактика, профилактика..." Друг е въпросът дали тя е правена, но аз не мога да вървя на всеки по петите.

Тук са минали четирима технически директори, откакто съм аз. Драгнев не разбираше, беше човек без характер, този разбира уж, взехме го от Операта, но той също няма характер.

АСЕН ШОПОВ - Тук може и да има една скрита тенденция. Нямам основание да я коментирам, но тя е възможна. На еди коя си дата излизаме в ремонт. Ако ние малко, така, "поразтегнем" работата, с още една работа и ще приключим сезона... Казвам каква тенденция може да има.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - 15 юни е последният ден на сезона. На 2 октомври ще започнем работа.

Шопов, каква готовност имаш да слезеш на сцената на 24?

АСЕН ШОПОВ - Имам готовност да сляза на сцената с "Галилей".

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Пускаш ми записка...

АСЕН ШОПОВ - ... въз възстановяване на актьорския състав.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Не ми казваш за какво го искаш.

АСЕН ШОПОВ - За роля, която е освободена от разместванията, които настъпват.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Не е написано.

АСЕН ШОПОВ - Ще го напиша.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Добре.

Другарят Киселов много темпераментно прие това, което аз казах, въпреки че, Младене, ако започнем да правим сметка, аз не изключвам себе си от цялата тази какафония, която съществува в нашия театър, но предполагам, че тя не е настъпила откакто аз съм в този театър, има и обективни неща, има и субективни неща и няма защо да прехвърляме всичко на обективния фактор. В това няма никакво съмнение.

И режисьори и актьори, и другия персонал, и всеки има достатъчно субективна вина, за да не вървят така работите по простата причина, че ние така сме свикнали. Ние така сме свикнали. Ако има нещо, което мен да

ме интересува в тази нова система, това е, че тази система, струва ми се, ще накара, такава е нейната цел, ще накара всеки от нас да си върши работата, защото вие имате контакти със заместник-директор, имате контакт със завеждащ постановъчна част, аз също съм човек, към когото винаги можете да се обърнете когато имате някакъв проблем.

С осветлението проблемът е ясен, защото ние имаме разваляне на осветлението по време на представление за съжаление България, която е електронна страна, няма един електронен инженер, който да дойде, за да го поправи този пулт, но слава богу, че изкарахме пари и сега ще поставим нов пулт, който като се развали, аз няма да бъда тук, защото не зная колко време ще изкара той при една такава експлоатация от невежи хора.

Нашият технически персонал е от хора със слаба квалификация. Това говорене по време на представления: другари, това е въпрос на култура. Пазвантин няма! За първи път ли го коментираме този въпрос? Не за първи път. Издавал съм десетки заповеди, ако ги проверим, ще видите какво е забранено.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Горното представление по принцип е по-дълго от долното, камерното. Това, което става на вратата към входа за голямата сцена от колегите, които идват от долу, развълнувани от "великата" си игра на Камерна сцена, майката ти разплакват, защото ти в това време си на Голямата сцена. Артистите сами не го спазваме това, викането е безумно, влиза ти в ушите и трябва да си глух, за да не ги чуеш. Пред голямата женска гримбона, огледалата, това е системно - крещи си, вика си,

радва си се и въобще не го интересува, че там някои други играят. Сигурно и аз го правя като изляза от долу.

АСЕН ШОПОВ - "Подпетената обувка" си е подплетена...

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Това със събрание не става. Как ще отидеш да му го обясниш? "Извинявай, бате!" и на другия ден - същото.

На тези жени колко пъти им е казвано: да бъдат вътре в представлението (в залата), останаха само тези на втори балкон, там жените са вътре, за да не се "радвават" децата, да свиркат и да правят глупости. Това е! Те горе са като пазванти.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Приключваме по този въпрос.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Във връзка с репертоара, може ли да задам един въпрос? Преди двадесетина дена казахте, че веднага след Нова година ще свикате съвет за разпределение на "Хайка за вълци". Бихте ли казали нещо по-конкретно, за да зная как да планирам и аз работата си?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Другарю Люцканов, когато аз ти предложих това нещо, ти не пожела, защото аз не бях съгласен да вземеш актриса от вън, нали така? Ти не пожела да го внасям в Художествения съвет. След това говорихме, но аз се отказвам от този вариант, тъй като не мога да позволя, особено в досегашния момент вкарването на актриса в театъра от вън. Предлагам ти, ако си съгласен, да си вземеш актриси от нашия театър. Имам съображения, аз съм човек малко лабилен, понякога кандисвам,

но в последна сметка, след като мислих и особено в тази нова ситуация, която е създадена, да усложнявам живота на театъра и собствения си живот с проблеми от такъв характер - не желая. Върху себе си поемам тази отговорност, н тук извън редовния начин (с конкурс) актьор или актриса повече в този театър няма да постъпи докато аз съм директор, защото всичко това на нас ни усложнява живота. Тук, в "Пред залез слънце" взехме едно момиче, с което (не с него конкретно, с негови близки) си имах неприятности. Тук, в самата наша труппа се създават усложнения, таман горе-долу нещата се нормализираха, постигнахме едно нормално положение и отново да минаваме на този вариант - не съм съгласен. Правя го по дълбоко убеждение и те моля да ме разбереш. Ако желаеш с актриси от театъра...

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Ако не бях задал въпроса, нямаше да знам.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Не. Това беше последната точка. Щеше да бъдеш информиран.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Значи е изчерпан въпроса?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ако желаеш с актриси от театъра, започваме работа, ако не - не! Това е положението. Не искам да се впускам на дълго и на широко защото е така...

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Аз съм свикнал на това: "Почни! Спри! Почни! Спри!" - това е нормално.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Аз се колебаех, колебанието ми беше свързано с това произведение, но в края на краищата аз не мога да бъда поставян в положение да

правя компромиси, които не мога да правя за сметка на театъра заради едно произведение, което наистина съм държал да се направи. Ти също, поне аз така смятам, ако имаш сво интерес, аз смятам, че ти имаш достатъчно в театъра актриси от тази възраст, които можеш да използваш и да си направиш постановката без никакви проблеми.

Ако ти направиш това, след завършването на подготвителната работа и след завършването на Асен Шопов, но няма "Спри! Започни!" - това беше причината, това беше единствената причина. Мога да кажа тук, (аз и на теб ти го казах) и даже написах писмо да ти бъде дадена контрактация за 3 000 лева, което спрях, след като ти ми каза, че искаш от вън актриси. (Писмото е при Георги Йорданов.)

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Как да няма "Спри! Почни!" нали ме извикахте и ми казахте да започвам? Да се готвя. Сега ми казвате да спра.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - После премислих и реших, че не е целесъобразно.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Вече три пъти... Така беше и при "Пер Гинт".

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Два пъти.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Малко ли е два пъти в живота на един режисьор? "Спри! Почни! Спри! Почни!"

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Веднъж ти отказах, след това казах, че мога да приема, отказвам се...

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Ясно!

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Оставям на теб да решиш въпроса - ако приемеш това предложение: със съста-

ва на театъра - приемам, съгласен съм. Ако не - с привличане на актьори от вън - не съм съгласен! И никой от режисьорите, моля, при планиране на своите работи за в бъдеще да не предвижда актьори от други театри. И не само моля, няма да го допусна това нещо.

Има ли някакви въпроси?

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Аз искам да попитам. Миналата година много бурно Художественият съвет прие с тенденция за доработка българска драматургия в лицето на Кольо Георгиев. При положение, че режисьорите станаха петима, никой ли от тях няма да поеме въпросната драматургия да се работи? Става дума за Камерна сцена, тъй като излиза така, че ние сваляме български заглавия, а в замяна на това нищо не слагаме отсреща.

Ето сега, излиза "Сън", след това е "Галилей", от там нататък - в неведение. Никой не знае какво става.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ако не работи Люцканов "Хайка за вълци", ще се работи "Бесове".

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Така завършвайки разговора, въпросът е отворен...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Аз оставям другаря Люцканов да реши, ако той желае...

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Пак стигаме до изостряне на нервите.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Аз казах точно и определено.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Но ми го казвате сега, а през цялото време аз какво съм правил? Нали съм рабо-

тил? Надвивайки себе си!..

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ти отдавна знаеш това нещо, че аз не приемам този вариант.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Преди двадесет и три дни Вие ме извикахте, в присъствието на Банчо Банов... Манипулирате човешката енергия и ентузиазъм... Значи толкова държите и за Прегледа?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - За Прегледа ние сме направили пиеса.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Друго решение имахте, дадено пред партийния секретар, съгласувано с Асен Шопов. Вашият израз беше: "Когато си готов!"

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - На 10 декември ти каза, че имаш в Благоевград работа, каза че след това в Младежкия театър... Аз ти казах, че след като свършиш в Благоевград...

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ - Отказах се от Благоевград след това ми дадохте "зелена улица", започнах в Младежкия театър, форсирам там, на 24 излизам...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Има ли други въпроси

ПЕНЧО ЛИНОВ - Въпросът на Стефан - за Кольо Георгиев.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Аз не мога насила на никого да наложа.

ПЕНЧО ЛИНОВ - Нали Асен се беше съгласил.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Добре де, Асен колко постановки направи през този сезон? На 52 артиста - петима режисьори, на десет артисти - един режисьор се пада!

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ако желае Асен Шопов ще работи паралелно.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Говорим, че нямаме български заглавия, а идва Енчо с "Бесове", още три английски и американски пиеси лежат там, по папките, а в това време тук, с големи разговори и аплодисменти беше приета пиесата. Да не я прави младият режисьор... и какво излезе? Ние долу имаме едно българско заглавие! Той не може цяла година да работи. Иди работи ти с него (Асен Шопов).

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Ако Младен Киселов.. тоест Асен Шопов, след излизането на "Галилей" и ако успее да направи паралелно с "Бесове" разпределение - ще работи той - това е положението! Ако друг някой от режисьорите желае да го прави, разбира се, да заповяда.

Асене, ако можеш успоредно с "Бесове"?

АСЕН ШОПОВ - Аз в края на март като изляза само душата в зъбите, вероятно, ще стискам, за да правя веднага това. Тогава, ако това нещо "виси във въздуха" - тогава и ще отговоря на въпроса. Ама тогава!

А сега е свободно.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Свободно е. Предлага го на твоите колеги - не желаят. Какво съм виновен аз? Искате със заповед ли на някого да наредя?

Аз тези справки за какво ги четох? Справките за репертоара - кой какво е работил, откакто е в театъра и какви заглавия са работени.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Никаква друга възможност ли няма, тъй като все още има търсене за "Нощем с белите коне", някакъв друг вид декор - ти беше споменал, евентуално? Да се опрости тази голяма схема.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Да направи. Както

възстановихме "Сборен пункт", така ще възстановим и "Нощем с белите коне".

АСЕН ШОПОВ - ^{II}Поставена е задача: може ли без това затруднение, дето го режат долу на парчета...

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Без да се прави тази железна конструкция...

АСЕН ШОПОВ - Ще помисля по въпроса.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Аз поставих въпроса за Кольо Георгиев, защото за какво толкова се чете, заседава, коментира се и т.н.?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - А какво да направя аз?

АСЕН ШОПОВ - Въпросът опира до мен.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Не опира до теб. Ти не си длъжен.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ - Говорим за Кольо Георгиевата пиеса.

АСЕН ШОПОВ - Аз говорех за "Конете".

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ - Аз ви четох справка и въз основа на тази справка ще се работи в театъра. Това го имайте предвид. Който не желае, въвн могат да се правят театрални формации - да си подбира актьори, да си подбира репертоар и т.н.

Закривам заседанието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Д. Фучеджиев)

Стенограф:

(Д. Павлова)